

*Голові разової спеціалізованої вченої ради PhD11845
Запорізького національного університету,
доктору юридичних наук, професору
Колпакову В.К.*

Рецензія

рецензента – кандидата юридичних наук, доцента Ткалича Максима Олеговича на дисертацію Вагіна Олексія Андрійовича «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність теми «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні» полягає в тому, що в умовах реформування системи публічної влади та необхідності гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, ефективний юридичний супровід спортивної сфери стає ключовим чинником забезпечення законності та прозорості.

Суб'єкти публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту відповідають за широкий спектр питань: від реалізації державної політики до розподілу фінансування та присвоєння спортивних звань. Водночас вони повинні суворо дотримуватися норм законодавства, аби уникнути ризиків виникнення правових колізій, корупційних проявів та неефективного використання ресурсів. У цьому контексті актуальність дослідження посилюється наявністю в Україні унікальної ситуації паралельного існування юридично тотожних видів спорту («танцювальний спорт» та «спортивні танці»), що свідчить про системні вади нормативного регулювання.

На сьогодні в Україні спостерігається потреба у концептуальному переосмисленні підходів до визначення правового статусу національних спортивних федерацій та їх автономії. Важливою є також необхідність удосконалення організаційно-правової структури управління галуззю, щоб вона могла відповідати на виклики глобалізації спорту та вимоги міжнародного олімпійського руху. Дослідження цієї теми дозволяє окреслити шляхи покращення роботи органів управління спортом, вивчити передовий зарубіжний досвід та запропонувати нові моделі взаємодії держави і громадськості. Це важливо не лише з правової, а й із соціальної точки зору, адже ефективне адміністрування спорту безпосередньо впливає на розвиток людського капіталу.

На основі аналізу змісту матеріалу, слід відмітити, що в цілому дисертаційна робота містить правові, теоретичні та організаційні засади досліджуваної теми, що базується на ретельному аналізі законодавчого масиву, практики діяльності системи суб'єктів публічної адміністрації, що мають повноваження, пов'язані з підходами для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Рецензування дисертаційного дослідження, підготовленого Вагіним О.А., дозволило зробити висновок, що воно є фахово структурованим та ґрунтується на результатах всебічного аналізу значної кількості нормативно-правових актів, практики їх застосування, наукового доробку загальної теорії держави і права, конституційного, адміністративного права та процесу, а також наукових праць зарубіжних вчених, присвячених окремим питанням підходів для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання спорту та діяльності спортивних федерацій. Дисертація визначається як комплексне монографічне

дослідження, що вирізняється наявним послідовним та системним підходом до висвітлення його об'єкту та предмету, досягнення реалізації визначених автором цілей та задач.

Належний ступінь наукової обґрунтованості та практичної цінності результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечено коректним методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень; застосуванням комплексу наукових методів пізнання (зокрема порівняльно-правового та формально-догматичного), адекватних об'єкту, предмету, меті і задачам дослідження; використанням сучасних досягнень юридичної науки та широкої джерельної бази дослідження, яка охоплює як національні, так і міжнародні акти; здійсненням апробації основних концептуальних ідей і положень дослідження на науково-практичних заходах. Вдалий вибір методів дослідження, глибокий аналіз і синтез наукової літератури, нормативно-правових актів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження підходів для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні та імплементації європейських стандартів врядування, дозволили успішно розв'язати поставлені задачі.

Достовірність одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, як певною системою здобутих дисертантом нових знань, що заповнюють деякі прогалини в адміністративному праві та процесі України (зокрема в частині кодифікації спортивного законодавства), але й їх практичною затребуваністю на сучасному етапі, зокрема для вдосконалення чинного національного законодавства в тій його частині, що стосується підходів для розуміння сутності публічного адміністрування у сфері спорту та взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства. Проведена автором науково-дослідна робота

є результатом його власних творчих напрацювань, вдалою спробою визначення напрямів забезпечення ефективності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні.

Основні положення роботи знайшли належне відображення у 8 наукових працях, з них – у 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, та у 4 матеріалах і тезах доповідей на наукових конференціях. Здійснення аналізу дисертаційного дослідження та наукових публікацій дає підстави стверджувати про встановлення факту належної обґрунтованості результатів дисертації Вагіна О.А. в галузі адміністративного права та процесу як для теоретичного, так і практичного застосування в межах досягнутих автором мети та завдань, що є свідченням його високого наукового рівня, що підтверджується в тому числі відповідністю обсягу наукових публікацій, що висуваються відповідно до чинного законодавства України.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Новизна дослідження конкретизується в найважливіших положеннях, висновках і пропозиціях. Серед них, можна виділити наступні. Вперше автором обґрунтовано, що танцювальний спорт є самостійним та інноваційним об'єктом адміністративно-правового дослідження, а унікальна юридична колізія у ньому (паралельне існування двох визнаних державою видів спорту) є не ізольованою помилкою, а системним проявом, що виявляє фундаментальні вади законодавчої та інституційної архітектури управління спортом в Україні.

Визначено феномен «порожньої автономії» національних спортивних федерацій як ключову характеристику чинного адміністративно-правового механізму, що є наслідком повної фінансової та організаційної залежності формально самоврядних громадських об'єднань від суб'єктів публічної адміністрації. Обґрунтовано правову

необхідність доктринального та законодавчого розмежування понять «автономія спорту» (як загальний принцип саморегуляції змагальної діяльності, що визнається державою) та «автономія спортивних організацій» (як умовне, делеговане та підзвітне право на здійснення квазі-публічних функцій, що надається державою в обмін на належне врядування).

Дисертантом удосконалено положення про систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання спорту, довівши її системну внутрішню неузгодженість, що виявляється у надмірній адміністративній дискреції та системному конфлікті інтересів (надмірна концентрація повноважень у компетенції Міністерства молоді та спорту України); положення про класифікацію форм та методів державного контролю, деталізувавши механізми забезпечення «порожньої автономії»; категорійно-термінологічний апарат сфери фізичної культури і спорту шляхом формулювання авторських редакцій термінів «професійний спорт», «спорт вищих досягнень» та «спортивний суддя».

Надано подальший розвиток пропозиціям щодо необхідності кодифікації спортивного законодавства шляхом ухвалення ґрунтовного Спортивного кодексу України як єдиного правового інструменту для подолання правового хаосу та обмеження адміністративної дискреції.

Автором аргументовано доцільність реформування інституційної системи публічного адміністрування, що передбачає зменшення обсягу повноважень Міністерства молоді та спорту України за рахунок передачі повноважень щодо реалізації державної політики новоствореному центральному органу виконавчої влади, а також ідею підвищення рівня належного врядування спортивних федерацій шляхом запровадження інтегрованої моделі контролю «Аудит + КРІ».

В дисертації містяться ряд інших положень, висновків та пропозицій, за умови запровадження яких до національного правового

простору буде вирішено ряд важливих задач теоретичного та практичного спрямування, що є ознакою цілісності, завершеності та значимості наукової новизни отриманих результатів дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Рецензоване дослідження ґрунтується на всебічному аналізі та характеристиці наукових публікацій провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі адміністративного права та процесу, які досліджували питання взаємодії держави і спортивного руху, а також сутність транснаціонального спортивного правопорядку (*lex sportiva*).

Нормативну основу роботи формують Конституція України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, профільні закони, підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади, а також статутні документи спортивних організацій. Обґрунтування авторських висновків та пропозицій щодо вдосконалення механізмів публічного адміністрування у галузі танцювального спорту здійснено з урахуванням результатів компаративного аналізу моделей управління спортом провідних європейських країн.

Теоретичне підґрунття дослідження склали фундаментальні положення науки адміністративного права, конституційного права, спортивного права, а також праці з теорії права, що розкривають природу автономії спорту.

Емпіричну базу дослідження становлять дані правозастосовної практики, рішення органів спортивного правосуддя (CAS), а також інформація щодо практичної діяльності національних спортивних федерацій та профільного Міністерства.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими з точки зору логіки та методології наукового дослідження. Їхньому отриманню передувала значна робота з аналізу нормативних актів, вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, в яких висвітлюються підходи для розуміння сутності організаційно-правової структури управління спортом та функціонального призначення суб'єктів публічного адміністрування. Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел (279 найменувань), узагальнених матеріалів правозастосовної практики й відповідних наукових методів.

Автор методологічно правильно підходить до визначення меж дослідження, визначаючи як межі предмету адміністративного права, так і виділення в цих межах підходів для розуміння сутності правових колізій у сфері танцювального спорту в Україні. Крім того, автор демонструє добре володіння системно-структурним, логіко-семантичним (зокрема при аналізі термінології) та структурно-функціональним методами наукового пізнання, прийомами логічного аналізу і синтезу тощо.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертаційної роботи, підготовленої Вагіним О.А., обумовлюється належним і достатньо якісним підбором емпіричної бази дослідження. Автором досліджені десятки нормативно-правових актів, міжнародні стандарти належного врядування та значна кількість наукових джерел. До факторів, що обумовлюють достовірність та обґрунтованість дослідження необхідно віднести і досить вдало обрану структуру дисертації, яка відображає логіку викладу змісту роботи, що дозволило дисертанту сформулювати низку важливих наукових положень, пропозицій, висновків та рекомендацій. Таким чином,

висунуті автором задля досягнення поставленої мети завдання виконані на належному методологічному рівні, що є підтвердженням оволодіння ним методологією наукової діяльності.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що сформульовані у дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у: *науково-дослідній діяльності* – теоретичні узагальнення щодо адміністративно-правового регулювання танцювального спорту та взаємодії національного права з транснаціональним правопорядком *lex sportiva* сприятимуть розвитку науки адміністративного права; *правотворчій діяльності* – у процесі підготовки пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства України з метою запровадження нових правових інститутів, таких як обов'язковий аудит належного врядування та контрактні відносини на основі КРІ, що забезпечить ефективність організаційно-правової структури управління галуззю; *правозастосовній діяльності* – розроблена дисертантом дорожня карта інституційних змін та деталізовані критерії належного врядування можуть стати практичним посібником для Національного олімпійського комітету України та національних спортивних федерацій при проведенні внутрішніх реформ та побудові партнерських відносин з державою; *навчальному процесі* – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Особливе адміністративне право», «Спортивне право» у процесі розробки навчально-методичного забезпечення, лекційних курсів, а також підготовки наукових повідомлень та фахових публікацій.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота **Вагіна Олексія Андрійовича** на тему «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні» має

структурований комплексний характер, що відповідає вимогам, викладеним у нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти та науки України, зокрема, положенням Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, у тому числі основного тексту – 169 сторінок. Список використаних джерел налічує 279 найменувань.

В анотації рецензованого дослідження, виконаного здобувачем, викладено основні положення наукової новизни, досягнуті висновки та пропозиції щодо вдосконалення механізмів публічного адміністрування та вирішення правових колізій у сфері танцювального спорту.

У вступі автор обґрунтовує актуальність теми, визначає об'єкт, предмет, мету та завдання роботи, окреслює зв'язок дослідження з пріоритетними напрямками державної політики. Також вступ містить обґрунтування методологічної основи та джерельної бази, що дозволило автору забезпечити достовірність отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретико-правова характеристика адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні» Вагін О.А.: здійснив аналіз доктринальних підходів до розуміння спортивного права; дослідив еволюцію танцювального спорту та причини

виникнення подвійної юрисдикції; проаналізував систему джерел права та вплив транснаціонального правопорядку.

У другому розділі «Механізм адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні»: розкрито компетенцію та особливості правового статусу суб'єктів адміністративно-правового регулювання; досліджено специфіку реалізації функцій управління; класифіковано форми та методи діяльності органів публічної адміністрації у цій сфері.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання у галузі спорту в Україні: міжнародний досвід та національні перспективи»: на основі вивчення кращих європейських практик запропоновано архітектуру законодавчого реформування; розроблено пропозиції щодо кодифікації законодавства та впровадження нових механізмів контролю за діяльністю спортивних федерацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження. Водночас схвально оцінюючи дисертаційне дослідження, підготовлене Вагіним О.А., не можна обійти увагою його певні дискусійні положення.

1. В межах здійсненого дослідження автором запропоновано концепцію «умовної автономії» спортивних організацій (п. 3.2), згідно з якою автономія є делегованим державою правом. Такий підхід видається дещо дискусійним з огляду на природу *lex sportiva*. Автономія спортивного руху історично є первинною і базується на самоорганізації громадянського суспільства, а не на дозволі держави. Чи не вважає автор, що запропонована ним модель «умовної автономії» фактично легітимізує надмірне державне втручання у внутрішні справи громадських організацій, що може суперечити фундаментальним принципам

Олімпійської хартії та призвести до конфліктів з міжнародними федераціями?

2. У роботі обґрунтовано перехід до «контрактних відносин на основі КРІ» між державою та федераціями. Оскільки автор неодноразово критикує занадто широку дискрецію Міністерства молоді та спорту України як головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту, то було б доцільно визначити основні істотні умови такого договору та визначити КРІ, відповідно до яких можна проконтролювати успішне виконання умов договору.

3. Підтримуючи прагнення автора щодо вдосконалення системи суб'єктів регулювання, необхідно акцентувати на фрагментарності висвітлення ролі спортивного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів. Автор слушно критикує САС при НОК України, проте пропонує створити «Комісію з примирення» (медіацію). Водночас світовий досвід свідчить про ефективність саме арбітражних інституцій. Хотілося б почути більш розгорнуту аргументацію, чому саме медіація, а не повноцінний незалежний арбітраж, обрана автором як пріоритетний механізм для української моделі.

Висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження, виконаного Вагіним О.А., а лише спонукають до подальшої наукової дискусії за темою дослідження.

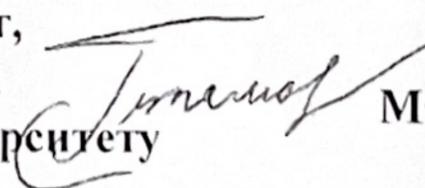
Вивчення результатів дисертаційного дослідження дає можливість стверджувати, що дисертація є самостійною, завершеною науковою працею, в якій запропоновано оригінальний авторський погляд на проблематику підходів для розуміння сутності взаємодії національного законодавства та транснаціонального спортивного правопорядку.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що дисертаційне дослідження **«Адміністративно-правове регулювання у галузі**

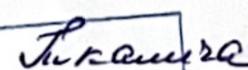
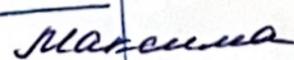
танцювального спорту в Україні» є завершеною науковою працею, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає в комплексному аналізі стану та визначенні перспектив модернізації організаційно-правового механізму управління спортом в Україні. Робота відповідає вимогам, які закріплені у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – **Вагін Олексій Андрійович** – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
Запорізького національного університету

Максим ТКАЛИЧ

Підпис
засвідчую

**НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ**

